

Wij zijn Werkplaats van de Wadden

Werelderfgoedcentrum
Waddenzee Lauwersoog

Werk je mee?

Het Werelderfgoedcentrum Waddenzee in de haven van Lauwersoog wordt de nieuwe plek om het Waddengebied mee te maken. Een nieuw gebouw met een ander perspectief op de grens van land en water, zoet en zout, midden in het Waddengebied. Het Werelderfgoedcentrum Waddenzee is een initiatief van en bouwt verder op Zeehondencentrum Pieterburen. In het Werelderfgoedcentrum bundelen we onze krachten met nieuwsgierige onderzoekers, duurzame vissers, betrokken bewoners en vooruitstrevende ondernemers. Samen vertellen we hier het verhaal van het Waddengebied.

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

The Wadden Sea
World Heritage Site
since 2009

Inhoud

Samen aan het werk	4
1. Waarom het Werelderfgoedcentrum Waddenzee nu nodig is	6
2. Wie wij zijn	10
3. Wat we willen bereiken	12
4. Onze inhoudelijke uitgangspunten	16
5. Ons aanbod	19
6. Onze belangrijkste gebruikers	22
6.1 Recreatief bezoeker	24
6.2 Professional	24
6.3 Scholier of student	25
7. Een gebouw naar ontwerp van Dorte Mandrup	27
Met dank aan	30

Samen aan het werk

Het Werelderfgoed Waddenzee is het grootste aaneengesloten getijdengebied van de wereld. Een uniek gebied dat als enige van ons land de status van UNESCO Natuurlijk Werelderfgoed heeft. In het Waddengebied kun je bij uitstek ervaren hoe waardevol, complex en uitdagend de relatie van de mens met de natuur is. In Werelderfgoedcentrum Waddenzee nodigen we je uit om samen met ons aan het werk te gaan. Voor een gezond Waddengebied. Voor een betere wereld. In Werelderfgoedcentrum Waddenzee: Werkplaats van de Wadden.

Nieuwe relaties tussen mensen en natuur nodig

Klimaatverandering, stijgende zeespiegel, plastic soep en gasboringen... Ook in het Waddengebied wordt de natuur bedreigd door lokale en globale uitdagingen. We moeten daarom op zoek naar nieuwe manieren om ons te verhouden tot de natuur. Voor de gezondheid van het Waddengebied in het bijzonder en de gezondheid van de aarde en de mens in het algemeen.

Het Waddengebied is de perfecte plek om te werken aan zulke nieuwe relaties tussen mens en natuur. Nergens anders in Nederland is zowel de universele verbinding als de spanning tussen mens en natuur zo duidelijk te zien als in het Waddengebied. Je vindt er een ongekeerde verscheidenheid aan dieren en planten in een uniek en constant veranderend ecosysteem. Met een continu en fascinerend spel van eb en vloed, een rijk bodemleven, en weidse vergezichten. Met een enorme diversiteit aan

planten en dieren. Zo maken twaalf miljoen trekvogels juist hier een voedselstop. Meer dan 12.000 zeehonden komen hier dagelijks rusten bij eb.

En tegelijkertijd zijn er duizenden mensen die wonen, werken en vakantie vieren in dit prachtige gebied. Zij doen dit beschermd door dijken, dammen, keringen, baggerwerken en sluizen. Zo komt de natuurlijke dynamiek van stroming, zandplaten, geulen, prielen en slenken samen met de door mensen aangelegde kwelders, dijken, rijdsdammen en het baggerwerk. De keuzes die wij als mensen maken hebben impact op de natuur. In het Werelderfgoedcentrum Waddenzee willen we mensen bewust maken van die dynamiek. We willen mensen laten ervaren dat wij mensen net zo goed onderdeel zijn van de natuur. En zo stimuleren we om samen met ons actief te werken aan nieuwe, evenwichtige relaties tussen mens en natuur.

Werkplaats van de Wadden: aan de slag

Werelderfgoedcentrum Waddenzee is de Werkplaats van de Wadden. Samen met onderzoekers, zeehondenverzorgers, vissers, studenten en natuurbeschermers werken we hier met hart en ziel aan de Wadden. We verwelkomen jou in onze Werkplaats, zijn benieuwd naar je verhaal en nodigen je uit om mee te doen. Want dit prachtige Werelderfgoed willen we graag behouden, onderhouden en doorgeven aan de volgende generaties. Daar kunnen we allemaal een rol in spelen. In onze Werkplaats staan we stil bij de wereld van vandaag en morgen, stellen we onszelf en elkaar vragen en willen we met de handen uit de mouwen bouwen aan een gezond Waddengebied. Verwonder je, raak geïnspireerd, en ga samen met ons aan de slag.

Samen voor een duurzame toekomst

Werelderfgoedcentrum Waddenzee streeft naar nieuwe relaties tussen mens en natuur, tussen mens en Waddenzee. Door bewust en met open blik naar het verleden, het heden en de toekomst te kijken. Samen willen we een beweging op gang brengen. Van bewoners en toeristen uit de regio tot natuurliefhebbers van over de hele wereld. Voeten in de klei, handen uit de mouwen. Samen delen we onze kennis en werken we aan een duurzame toekomst voor het Waddengebied. Samen maken we Werelderfgoedcentrum Waddenzee.

1 Waarom het Werelderfgoedcentrum Waddenzee nu nodig is

We leven in een enorm uitdagende tijd. Met smeltende poolkappen, verzurende oceanen en steeds minder biodiversiteit zitten we midden in een ecologische crisis. De mens heeft een grote impact op de natuurlijke wereld en het leven op aarde. Van de huidige generatie jongeren is maar liefst 80% bezorgd over de ecologische crisis. Het zijn grote, complexe en mondiale uitdagingen waarbij het lastig kan zijn om te bedenken wat jij kunt doen om verschil te maken: maakt wat jij doet wel uit in het licht van deze grote uitdagingen?

De grote, overweldigende en soms abstracte ontwikkelingen van deze ecologische crisis spelen zich ook voor onze neus af: in en rond de Waddenzee. Ook in de Waddenzee vinden we een wederzijdse afhankelijkheid en samenhang tussen natuurlijke processen en menselijke activiteiten, tussen mensen en niet-menselijke wezens. Als je die samenhang ziet helpt dat om het Waddengebied te begrijpen, er op een verantwoordelijke manier mee om te gaan, en mee te werken aan een gezonde toekomst van het gebied.

Daarom maken we in Werelderfgoedcentrum Waddenzee de natuurlijke processen, ecologische ontwikkelingen én actuele dilemma's in en rond de Waddenzee inzichtelijk voor iedereen. We vertalen de mondiale uitdagingen van onze tijd naar tastbare, concrete kwesties. Zo helpen we mensen van alle leeftijden en achtergronden zich hiertoe te verhouden, de verschillende belangen te herkennen en af te wegen. We creëren op een persoonlijke manier bewustzijn over de situatie, over jouw rol in dat grote geheel en over de waarde van het Waddengebied, om zo te inspireren tot positieve actie. Zo werken we samen aan een duurzame toekomst. Voor het Waddengebied én voor de wereld.

UNESCO Werelderfgoed

Natuurlijk en cultureel erfgoed dat is opgenomen op internationale Werelderfgoedlijst van de *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization* (UNESCO) is erfgoed dat van unieke en universele waarde is voor de mensheid. Een van de doelen van UNESCO is strijd in de wereld te voorkomen, door te vieren wat ons verbindt. De erfgoederen op de Werelderfgoedlijst hebben een belang voorbij landsgrenzen en versterken het wederzijds begrip tussen culturen. Niet elk werelderfgoed is per se mooi, maar ze zijn allemaal op een bepaalde manier uniek, van groot belang voor iedereen en onvervangbaar. De Waddenzee is het enige natuurlijke werelderfgoed binnen onze landsgrenzen, dat zich uitstrekt over Duitsland en Denemarken. Wereldwijd zijn er maar 213 natuurgebieden die van zo groot belang zijn dat ze op de Werelderfgoedlijst staan.

“De zeehond staat aan de top van voedselpiramide, de zeehond heeft geen natuurlijke vijand in het Waddenzeegebied. De mens is eigenlijk de enige bedreiging waar de zeehond mee te maken heeft. We eten bij wijze van spreken van dezelfde tafel. Als we dus goed zorgen voor zeehonden, dan zorgen we goed voor onszelf. Zo eenvoudig is het. Door de coronacrisis is het voor mensen steeds duidelijker geworden dat alles met elkaar samenhangt. We leven in een tijd waarbij de invloed van de mens op de plek waar wij mogen wonen enorm is. We kunnen daar ontzettend veel invloed op uitoefenen en ik vind als mens, dat je daar in iets te doen hebt. Dat is hetgeen dat mij persoonlijk drijft. En ik prijs me gelukkig dat het bij een steeds grotere schare mensen ook aanslaat.”

Niek Kuizenga
initiatiefnemer en directeur/bestuurder

2 Wie wij zijn

Werelderfgoedcentrum Waddenzee
Werkplaats van de Wadden
Voor iedereen met liefde voor het gebied

Wij zijn het Werelderfgoedcentrum Waddenzee. We bouwen voort op alle kennis en ervaring die we hebben opgedaan in het Zeehondencentrum Pieterburen. Dankzij de zeehondenopvang en -zorg van de laatste 50 jaar weten we zoveel meer over het leven in de Waddenzee en hoe dat leven zich verbindt met óns leven. De zeehond zien we als graadmeter van de Waddenzee en de Waddenzee daarmee weer als graadmeter voor onze eigen gezondheid. Want samen zijn wij één natuur.

Waarom – dit drijft ons

We willen een thuishaven bieden voor het werken aan de toekomst van het Waddengebied. Een toekomst waarin mens en natuur met elkaar in balans zijn. Een plek om samen te komen, van gedachten te wisselen, met elkaar in gesprek te gaan, elkaar te inspireren en samen te werken aan een duurzame toekomst voor het Waddengebied en ver daarbuiten.

Hoe – zo pakken we dat aan

We doen dit door een gemeenschap van onderzoekers, vrijwilligers, studenten, beleidsmakers, natuurbeheerders, ondernemers en storytellers te verbinden. Wij bouwen een groeiende gemeenschap van mensen met hart voor de Waddenzee. Samen met iedereen die bij ons binnenstapt onderzoeken en leren we over en van dit bijzondere UNESCO Werelderfgoed. We activeren mensen en stimuleren iedereen om een steentje bij te dragen aan een duurzame en gezonde Waddenzee. Zo bouwen we samen aan gezonde relaties tussen mens en natuur.

Wat – dit doen we

Werelderfgoedcentrum Waddenzee is de Werkplaats van de Wadden. Een fysieke plek waar we dagelijks samenwerken aan de duurzame toekomst van het Waddengebied. We doen live onderzoek, we zorgen voor de zeehonden, we zorgen samen voor het Waddengebied. Binnen en buiten de Werkplaats laten we je het Waddengebied ervaren. Er is een interactieve belevingsruimte en een entreehal als startpunt voor een duurzaam bezoek aan het gebied. In onze horeca kun je het Waddengebied ook proeven, en vanuit de winkel neem je een Waddenervaring mee naar huis.

Wie we zijn als Werelderfgoedcentrum Waddenzee wordt duidelijk in onze drie merkwaarden: we zijn bevlogen, we doen het samen en we gaan graag écht aan de slag. Voor een duurzame toekomst van het Werelderfgoed Waddenzee:

Bevlogen, voor een duurzame toekomst

Werelderfgoedcentrum Waddenzee werkt mee aan een duurzame toekomst voor het Waddengebied. Dat doen we met liefde en met expertise. Of we nu onderzoek doen naar het leven op het Wad of kennis uitwisselen met bezoekers. Het gaat ons erom de bezoeker te inspireren, iets te leren en te activeren.

Samen, als gemeenschap

Bij Werelderfgoedcentrum Waddenzee werken we samen. We geven ons werk vorm vanuit de campus en de bredere community van onderzoekers, beleidsmakers, natuurbeheerders en bezoekers. Van dichtbij en ver weg. Voor iedereen die geeft om de Waddenzee. Mensen die hun kennis, ervaring en bevlogenheid delen en samen verder willen kijken dan ze deden. Want samen bereiken we meer.

Hands-on, aan de slag

Werelderfgoedcentrum Waddenzee is een Werkplaats. We steken onze handen uit de mouwen. We maken het praktische werk dat we doen tastbaar, we delen (wetenschappelijke) kennis en we betrekken studenten, leerlingen en bezoekers bij de zorg voor de Waddenzee en haar bewoners. We wachten niet af, maar we komen, samen met onze bezoekers, in actie. Want wie stilstaat bij de wereld van morgen, komt in beweging.

3 Wat we willen bereiken

Het Werelderfgoedcentrum Waddenzee is een non-profit onderneming. De Stichting Werelderfgoedcentrum Waddenzee is opgericht om actief bij te dragen aan een duurzame toekomst voor het Waddengebied. Met inkomsten uit kaartverkoop, shop en horeca, zakelijke verhuur en verkoop van evenementen zorgen we ervoor dat het centrum kan voortbestaan zodat we kunnen blijven werken aan onze missie. Vanuit het centrum werken we met en voor een brede doelgroep aan onze ideële doelstellingen op het gebied van bewustwording, dierenwelzijn, natuurbehoud, onderzoek en educatie over en voor de Waddenzee.

Doelstellingen van het Werelderfgoedcentrum Waddenzee

Werken aan een duurzame relatie tussen mens en natuur staat centraal bij het Werelderfgoedcentrum Waddenzee. Dat komt tot uiting in onze identiteit, ons gebouw en het aanbod. Door aan te sluiten bij de *Sustainable Development Goals* (SDG's) van de Verenigde Naties maken we dit (her)kenbaar.

We formuleren een drietal strategische doelstellingen. Per doelstelling staat aangegeven met welke SDG's deze verband houdt:

- 1 We maken onze bezoekers bewust van de kwetsbaarheid van het Waddengebied en de noodzaak om op zoek te gaan naar een nieuwe balans tussen natuurlijke processen en menselijke activiteiten.

We willen onze 150.000 bezoekers van alle leeftijden en achtergronden op een toegankelijke en interactieve manier in aanraking laten komen met wetenschappelijke kennis over de Waddenzee, de Waddenkust en haar bewoners. Dat doen we door een podium te bieden aan wetenschappers en Waddenvrienden met verschillende perspectieven. En door een inspirerend educatieprogramma over een duurzame toekomst van het gebied aan te bieden. Daarbij zoeken we steeds de verbinding tussen hart, hoofd en handen. We verbinden de liefde en waardering voor het gebied met onderzoek en kennis, en met actie. We helpen bezoekers hun eigen relatie met de Waddenzee en Waddenkust te (her)ontdekken. Dat geldt zowel voor maatschappelijke, professionele en persoonlijke relaties. Voor onze zakelijke bezoekers betekent dit bijvoorbeeld dat we een ontmoetingsplek bieden waarbij we stimuleren om gezamenlijk aan een gezonde toekomst te werken.

Vanuit de rijke geschiedenis van Zeehondencentrum Pieterburen creëren we zo een gezamenlijke missie waar je als bezoeker zelf onderdeel van uitmaakt en aan bijdraagt.

Sluit aan bij SDG:

2 We faciliteren wetenschappelijk onderzoek en onderwijs van partners dat bijdraagt aan een duurzame toekomst. We verzamelen zelf wetenschappelijke inzichten over de zeehond als graadmeter van de gezondheid van de Waddenzee. En daarmee over het Waddengebied als geheel.

We bieden externe partners ruimte voor onderzoek, onderwijs en experiment. Want alleen door onderzoek te doen, ontdekken we wat er moet gebeuren om een duurzame toekomst te realiseren. We houden ook een vinger aan de pols van mogelijk urgente zaken, zoals virusuitbraken. Hierbij behoort ook het doorzetten van het beleid rondom zeehondenopvang gestart met het in 2020 getekende zeehondenakkoord. Dit is wat ons betreft een goed voorbeeld van een nieuwe relatievorm: ruimte bieden aan het wilde dier om zijn natuurlijke gedrag te vertonen, maar je verantwoordelijkheid nemen als mens als je problemen veroorzaakt.

Sluit aan bij SDG:

3 We dragen bij aan de duurzame ontwikkeling van de regio's Noordwest Groningen en Noordoost-Fryslân en aan een duurzame toeristisch-recreatieve sector in deze regio's en heel specifiek: in Lauwersoog.

Het Werelderfgoedcentrum Waddenzee ligt op een bijzondere locatie op de provinciegrens tussen Fryslân en Groningen. Minstens zo interessant is de geografische ligging ten opzichte van de routes Dokkum-Schiermonnikoog/Lauwersmeer en Groningen-Waddenkust/Schiermonnikoog. We zien het dan ook als onze rol om een regionale functie te vervullen en hiermee duurzaam bij te dragen aan de toeristisch-recreatieve sector in Noordoost Fryslân en Noordwest Groningen. Met als doel: bijdragen aan het aanbod en de programmering in de regio, de hoeveelheid bezoekers die het centrum oplevert en hen aanmoedigen om op een duurzame manier (langer) te verblijven in de regio. We ondersteunen in dit kader ook de verduurzaming van de haven van Lauwersoog en dragen het profiel van Lauwersoog als meest gastvrije en duurzame Waddenzeehaven verder uit.

We willen inspireren. Het inspiratiepunt over de Wadden in onze entreehal bedient het hele verzorgingsgebied en brengt relevant en passend aanbod binnen een straal van 45-60 min onder de aandacht. Daarnaast bieden we in onze winkel en horeca streekproducten aan uit het hele Waddengebied. Het centrum is hierbij een plek waar Waddenliefhebbers en Waddeninitiatieven samen kunnen komen om te werken aan de positieve ontwikkeling van het Waddengebied.

We bekijken de rol en doelstellingen van het Werelderfgoedcentrum dan ook integraal binnen de regio's. We betrekken regionale organisaties en ondernemers bij onze plannen en programmering. Zonder hen geen Werelderfgoedcentrum.

Sluit aan bij SDG:

ONTSTAAN VAN HET WAD DOOR DE MENS

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute m vel eum lere dolo in hande r et in vulputate velit esse molestie consequat, vel illum oblo re eu feugiat nulla facilisis at vero eros et accumsan et justo odio dignissim qui blandit praesent luptatum zzril delenit augue duis dolore te feugait nulla facilis.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat.

Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute m vel eum lere dolo in hande r et in vulputate velit esse molestie consequat, vel illum oblo re eu feugiat nulla facilisis at vero eros et accumsan et justo odio dignissim qui blandit praesent luptatum zzril delenit augue duis dolore te feugait nulla facilis.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute m vel eum lere dolo in hande r et in vulputate velit esse molestie consequat, vel illum oblo re eu feugiat nulla facilisis at vero eros et accumsan et justo odio dignissim qui blandit praesent luptatum zzril delenit augue duis dolore te feugait nulla facilis.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat.

Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute m vel eum lere dolo in hande r et in vulputate velit esse molestie consequat, vel illum oblo re eu feugiat nulla facilisis at vero eros et accumsan et justo odio dignissim qui blandit praesent luptatum zzril delenit augue duis dolore te feugait nulla facilis.

4 Onze inhoudelijke uitgangspunten

Onderstaande thema's staan centraal in ons centrum. Bij elk thema werken we zoveel mogelijk vanuit en met de nieuwste wetenschappelijke inzichten. Dat gebeurt soms zelfs live door de onderzoekers die in het gebouw aan het werk zijn. Als bezoeker ga je aan de slag met jouw relatie ten opzichte van:

- De vorming van de Waddenzee (Geomorfologie)
- Het leven in de Waddenzee (Ecologie / One Health)
- De toekomst van de Waddenzee (Biodiversiteit)

Vorming

De Waddenzee is het grootste aaneengesloten getijdengebied ter wereld. Nergens anders hebben wind en getijden zo'n enorme invloed op een kustgebied van deze omvang. Deze natuurlijke processen zorgen ook voor enorme uitdagingen voor ons als mensen. Zo hebben we moeten ingrijpen om onze kusten te beschermen tegen de wereldwijde dreiging van de stijgende zeespiegel. Lauwersoog is bijvoorbeeld ontstaan na de indijking van de Lauwerszee tot het Lauwersmeer. Om samen te kunnen werken aan een duurzame toekomst van het Waddengebied moeten we eerst begrijpen waar we nu staan in onze relatie tot de zee en kust, en wat daaraan is vooraf gegaan.

Leven

Al het leven in de Waddenzee is in staat zich dynamisch aan te passen aan de steeds wisselende omstandigheden. Dit gebeurt bijvoorbeeld elke dag onder invloed van eb en vloed en elke maand met spring- en doortij. Maar ook door de jaren heen onder invloed van grote wereldwijde processen als milieuvuiling en klimaatverandering. Ook de mensen in het Waddengebied hebben zich door de jaren heen moeten aanpassen, wat terug te zien is in hun leefomgeving én in hun persoonlijke gedrag. We laten zien hoe sterk de onderlinge verbinding is tussen dieren, planten en mensen binnen het ecosysteem de Waddenzee. Zo maken we mensen ervan bewust dat dezelfde ontwikkelingen een bedreiging zijn voor de gezamenlijke toekomst van het Waddengebied.

Toekomst

De natuurlijke dynamische processen in en rondom de Waddenzee zijn van belang op wereldschaal. Zo zijn jaarlijks zo'n 12 miljoen trekvogels afhankelijk van de Waddenzee als tussenstop. Zijn voeden zich met een aantal van de 10.000 soorten planten en dieren in het Waddengebied. Maar veranderende seizoenen, plastic afval, drukte op het water en land, visserij, zeespiegelstijging, klimaatverandering en grondstofdelving bedreigen onder andere de toekomst van deze enorme biodiversiteit. We hebben onszelf met onze Werelderfgoedstatus de opdracht gegeven om het Waddengebied met haar biodiversiteit en natuurlijke dynamische processen te behouden voor de toekomst. Die verantwoordelijkheid vraagt van ons nieuwe manieren om met het gebied om te gaan en nieuwe relaties te bouwen tussen mens en natuur. Daar laten we het publiek over nadenken.

Persoonlijk verhaal

Bovenstaande thema's worden op persoonlijke wijze met de bezoekers gedeeld. Er moet ruimte zijn voor het bewust maken van de waarde van het Wad voor iedereen persoonlijk. Vanuit daar kunnen we werken aan een nieuw en breder perspectief. Het Waddengebied kent al eeuwen de spanning tussen mens en natuur. Daarom zijn ook cultuurhistorische, literaire of filosofische vragen relevant om de betekenis van de Waddenzee te duiden voor nu en de toekomst. We geloven dat een samengesteld beeld, waarin kennis, ervaring en methoden vanuit diverse disciplines worden gecombineerd, het rijkste is én de grootste kans heeft om relevant te zijn voor bezoekers.

5 Ons aanbod

Het Werelderfgoedcentrum Waddenzee is dé plek voor een ervaring die je raakt, inspireert en activeert. Of je nu 5 of 85 bent. Het is de plek om naar toe te gaan voor een bijzonder dagje uit met je gezin of je collega's. Het is de plek waar scholen op excursie gaan, waar professionals kunnen samenkomen, waar onderzoekers hun werk doen, internationale vrijwilligers de ervaring van hun leven hebben. En het is de start en finish voor jouw Waddenavontuur. Het Werelderfgoedcentrum biedt al haar bezoekers een persoonlijke, verrassende en inspirerende beleving. De medewerkers stellen alles in het werk om ervoor te zorgen dat de bezoeker zich welkom voelt, persoonlijk aangesproken wordt en zich bewust wordt van zijn of haar relatie met de Waddenzee.

Interactieve beleving

Op een interactieve en inspirerende manier ervaren bezoekers het Wad. In die beleving voel je het op- en afgaande tij en zie je hoe het licht, het water en de bodem steeds voor nieuwe kleurschakeringen zorgen. Je ontdekt de natuurlijke processen die dit gebied haar UNESCO status geven en je maakt kennis met de bijzondere planten en dieren van het gebied. Bovendien leer je over de eeuwenoude en hedendaagse menselijke invloed op deze "laatste wildernis". Aan de hand van het Wad ontdek je hoe mens en niet-menselijke natuur onlosmakelijk verbonden zijn. We nemen je als bezoeker mee in ons werk als verzorgers en dierenartsen van zeehonden in nood. We betrekken je in ons werk als onderzoekers van onderwaternatuur. Zo leer je ons een beetje kennen en werk je met ons mee. Tijdens je bezoek, en misschien ook wel daarna.

Onderzoeks-/leercentrum (veldstation)

Een multidisciplinair laboratorium en faciliteit voor onderzoek en onderwijs. Alles gaat over de relatie van mens en natuur in dit UNESCO Werelderfgoedgebied. En dat gaat verder dan je denkt. Belangrijke expertises van het centrum zelf zijn mariene biologie en veterinaire en microbiologisch onderzoek rondom zeehonden. Maar ander onderzoek kan ook gaan over virussen, algen, het bodemleven, de vissen of andere raakvlakken zoals duurzaam toerisme, de energietransitie en klimaatadaptatie in het gebied. Onze fascinerende werkplek bieden we dan ook aan, aan wetenschappers en studenten om onderzoek te doen. We stimuleren en faciliteren wetenschappers en studenten om rechtstreeks in gesprek te gaan met het publiek. Omgekeerd kun je als bezoeker een kijkje nemen in deze bijzondere keuken. Via het veldstation en het belevingslab maken we wetenschappelijk onderzoek toegankelijk voor een groot publiek. Sterker nog, in verschillende "citizen science" projecten wordt de bezoeker zelf een echte onderzoeker.

Zeehondenziekenhuis

We dragen zorg voor zeehonden, zowel in het wild als in onze opvang. Met onze zeehondenwachters proberen we problemen voor zeehonden te voorkomen. Maar als het echt niet anders kan vangen we zieke, gewonde of verweesde zeehonden op. Als de zeehonden zijn aangesterkt, keren ze terug naar de vrije natuur. Geen enkel dier blijft permanent in de opvang. Ondertussen doen we onderzoek naar dit icoon van de Waddenzee, het grootste roofdier van Nederland en daarmee een van de belangrijkste graadmeters van de gezondheid van de zee. We zijn het best uitgeruste zeehondenziekenhuis van Europa. We laten je graag onze eerste hulp en operatiekamer zien. Het glas van de bassins waarin de zeehonden verblijven is aan één kant geblinddeerd. Bezoekers kunnen zo deze prachtige dieren bewonderen, terwijl de zeehonden tegelijkertijd in alle rust kunnen herstellen.

Congres/eventlocatie met auditorium

We bieden alle ruimte om te ontmoeten, te ondernemen, te leren en bovenal te inspireren. Dat kan in ons auditorium met plek voor ruim 100 gasten en in de verschillende ruimtes voor vergaderingen en bijeenkomsten. Het Werelderfgoedcentrum Waddenzee heeft alle faciliteiten in huis, van duurzame horeca tot energiezuinige techniek, om evenementen te organiseren die passen bij ons werk voor de wereld van morgen.

Horeca

Met een café/restaurant kan iedereen genieten van regionaal, seizoensgebonden eten met het schitterende uitzicht op de Waddenzee. Bezoekers kunnen hier hun dagbezoek starten en eindigen, maar ook voor zakelijke lunches of groepen en events is dit een fantastische plek. Het aanbod is deels plantaardig. Daarnaast wordt er gewerkt met de Geïntegreerde Visserij voor duurzame vis en regionaal en biologisch vlees. Daarmee voegen we onderscheidend aanbod toe in de haven van Lauwersoog. Hiermee wordt ook het restaurant op zich een bezoek waard.

Winkel

Vanuit de winkel laat je je verwonderen door het aanbod van lokale producenten of koop je duurzame merchandise om ons onderzoek en zeehondenverzorging te ondersteunen. We bieden goede en eerlijke producten met een verhaal en streven naar een circulair en toekomstbestendig winkelconcept.

Inspiratiepunt Waddengebied

Vanuit ons vernieuwende inspiratiepunt wijzen we binnen- en buitenlandse toeristen de weg naar bijzondere belevingen aan de Fries-Groningse Waddenkust en bieden onze bezoekers van alle leeftijden en achtergronden suggesties op maat. We verwijzen het liefst naar het groenste vervoer en de beste regionale producten. Met als gemeenschappelijk doel de meest duurzame toeristische bestemming van Europa te worden.

Educatie

In samenwerking met IVN, de Waddenvereniging en diverse andere educatieve partners willen we als Werelderfgoedcentrum Waddenzee educatieve programma's en activiteiten ontwikkelen voor diverse leeftijdsgroepen. Het is onze ambitie het Werelderfgoedcentrum Waddenzee te laten uitgroeien tot een vaste waarde voor het onderwijs in Noord-Nederland, met jaarlijks tussen de 10.000 en 15.000 educatieve bezoeken. In onze educatieve programma's en activiteiten werken we zoveel mogelijk in het interactieve belevingslab en het veldstation. Bovendien hebben we nog twee extra educatieve ruimtes.

Programmering constant in beweging

Elke keer als je terugkomt voelt de ervaring anders, omdat het tij verandert, de seizoenen veranderen en het Waddengebied continu verandert. Als Werelderfgoedcentrum Waddenzee zijn we dynamisch, net als het Wad. Met een locatie die het hele jaar door zorgt voor aansprekende programmering en evenementen zetten we volop in op seizoensspreiding. Ook voor zakelijke bijeenkomsten en congressen bieden we het hele jaar een inspirerende thuishaven. We sluiten het hele jaar aan bij actuele thema's en weten ons publiek letterlijk in weer en wind aan te trekken. Zo stimuleren we mensen ook om naar ons terug te keren.

6 Onze belangrijkste gebruikers

Al als je onderweg bent naar het Werelderfgoedcentrum Waddenzee word je verwelkomd in de werkhaven van Lauwersoog. Je wordt ondergedompeld in de zilte lucht en de rauwe sfeer van de haven. Je bent voor even onderdeel van de gemeenschap van wetenschappers, studenten, ondernemers, natuurbeheerders en-beschermers die op deze plek werken aan de toekomst van het Waddengebied. Hier laat je de dagelijkse hectiek even achter je. Je komt dichterbij de natuur en bij jezelf. Je wordt uitgenodigd mee te helpen, onderzoek te doen, en te leren over de unieke natuur en cultuur van het Waddenzeegebied. Vanaf hier ga je (mee) op expeditie, en hier keer je ook graag terug.

Werelderfgoedcentrum Waddenzee is de Werkplaats van de Wadden. We zijn daarbij geïnspireerd door de campus van het Zeehondencentrum Pieterburen en door de Waddenloods, een visserij en onderzoeksloods in Lauwersoog. Op beide plekken komen studenten en andere geïnteresseerden samen om in de praktijk te leren van dierenartsen, biologen en ecologen. Deze studenten ontwikkelen vaak een bijzondere en blijvende band met deze plek, waar ze zo intensief samenwerken aan het welzijn van zeedieren en hun habitat. Datzelfde gevoel wil het Werelderfgoedcentrum zijn bezoekers geven: voor even deel zijn van de gemeenschap die zich bezighoudt met de gezondheid van de Waddenzee. Daarom is er in het Werelderfgoedcentrum geen “voor” en “achter” de schermen. Als bezoeker maak je kennis met de mensen die er werken, en met het werk dat ze doen. Werk je mee?

6.1 Recreatief bezoeker

Zonder ticket kun je al rondkijken op het speelse buitenterrein, in de entreehal met het Inspiratiepunt over het Waddengebied, de winkel en bij het natte laboratorium dat je doorkruist bij binnenkomst. Je bent ook van harte welkom in de horeca voor een kop koffie of een lunch.

Met je entreeticket begin je op de eerste verdieping aan de interactieve beleving over het Waddengebied. Daar helpen we je om de dynamiek van het Waddengebied te ontdekken én te begrijpen. Via interactieve installaties leer over de natuurlijke processen en planten en dieren van dit UNESCO natuurgebied.

We nemen je als bezoeker mee in ons werk als verzorgers en dierenartsen van zeehonden in nood, als onderzoekers van onderwaternatuur. Lab-opstellingen laten je kennismaken met de onderzoekspraktijk, je ziet het wetenschappelijk werk dat er wordt gedaan in het belang van de Waddenzee. Je wordt uitgenodigd mee te doen. Je telt bijvoorbeeld het aantal wormen in een schep Waddenmodder. Of je ontdekt de gevolgen voor andere dieren in het voedselweb als er bijvoorbeeld steeds minder kokkels of haringen zijn. Je kunt de kracht van herfststormen tegen de dijken voelen of stoppen met het baggeren van de vaargeulen, om te zien hoe daardoor het landschap en onze mogelijkheden in de Waddenzee zouden veranderen. Je hoort hoe zeehondenpups “praten” en waarom het belangrijk is dat daar onderzoek naar gedaan wordt. Je verkent je eigen rol ten opzichte van de natuur en wordt uitgedaagd mee te denken over het evenwicht tussen ecologie en economie in het Waddengebied. Via de verhalen van locals krijg je ook zicht op hoe anderen - van vissers tot scheepsbouwers en van studenten biologie tot aardappelboeren - zich verhouden tot de Waddenzee, toen en nu.

Ook reis je langs de bassins voor de zeehonden en de andere zeehondenfaciliteiten zoals de viskeuken waar hun eten wordt bereid, de operatiekamer en apotheek. Zo krijg je de kans om het grootste roofdier van Nederland van dichtbij te zien en ervaar je hoe belangrijk gezonde zeehonden zijn voor de gezondheid van de Waddenzee.

6.2 Professional (zakelijk / onderzoek / congres)

Het Werelderfgoedcentrum is een flexibele, gedeelde werkplaats. Dat geldt voor de medewerkers van het centrum, de recreatieve bezoekers én voor zakelijk gebruik. Onze werkplaats is in alle vormen het uitgangspunt voor onze en jouw professionele ervaring. We zijn in feite een grote “shared space”, waarin we allerlei vormen van werken en ontmoeten mogelijk maken. We zijn gericht op een manier van werken die past bij de huidige tijdsgeest en bij ons concept als werkplaats. We streven ernaar dat jij je onderdeel voelt van de club: of je nu een zzp'er bent die voor een dag een werkplek zoekt, of bijvoorbeeld een vergaderruimte zoekt voor jouw werkgever. Ook als je als bedrijf of organisatie een grote bijeenkomst wil houden in onze congresruimte of wilt dineren met uitzicht op de Waddenzee. Samen met onze partners en (tijdelijke) werkers geven we vorm aan de community die het Werelderfgoedcentrum is.

6.3 Scholier of student

Het is onze ambitie het Werelderfgoedcentrum Waddenzee te laten uitgroeien tot een vaste waarde voor het onderwijs in Noord-Nederland, met jaarlijks tussen de 10.000 en 15.000 educatieve bezoeken.

Voor onze studenten en scholieren speelt de zorg voor het Waddengebied de hoofdrol. Thema's als duurzaamheid, biodiversiteit en ecologie zijn daarbij cruciaal. Voor de onderwijsactiviteiten in ons centrum richten we ons op leerlingen in van 7 t/m 16 jaar. Daarbij zetten we in op een gecombineerd bezoek aan ons Werelderfgoedcentrum en aan het gebied. Want buiten is natuurlijk uiteindelijk waar het om draait. Zowel scholen voor basisonderwijs als voor voortgezet onderwijs kunnen bij ons terecht als waardevolle aanvulling op hun onderwijs(strategie).

Met onze educatieprogramma's krijgen jonge bezoekers nieuwe waardering voor het Waddengebied. Ze verlaten ons centrum als ambassadeur voor een gezond en duurzaam Waddengebied om vervolgens ook hun ouders, grootouders en leeftijdsgenoten te inspireren.

In onze educatieprogramma's richten we ons niet alleen op het onderwijs: ook jonge bezoekers die niet met een schoolprogramma deelnemen bieden we een vergelijkbare ervaring.

Naast kinderen en jongeren richten we ons ook op jongvolwassenen en studenten uit het MBO, HBO en WO. Daarbij richten we ons op opleidingen die aansluiten bij onze inhoudelijke thema's. Studenten van verschillende opleidingsniveaus en achtergronden zijn welkom om bij ons een stage, afstudeeronderzoek of andere opdracht voor hun studie uit te voeren. We bieden studenten een kans om lokaal met een heel speciaal gebied aan de slag te gaan. Het is juist deze generatie die we nú nodig hebben om direct na hun studie aan de slag te gaan met een duurzame toekomst.

7 Een gebouw naar ontwerp van Dorte Mandrup

Het Werelderfgoedcentrum Waddenzee wordt gebouwd naar een ontwerp van het Deense architectenbureau Dorte Mandrup met materialen die bestand zijn tegen het klimaat van Lauwersoog en de buitendijkse ligging van het gebouw. Doordat de geveloppervlakten grotendeels in glas worden uitgevoerd, is er een sterke verbinding tussen binnen en buiten. Door het slimme ontwerp van verticale lamellen wordt optimaal gebruik gemaakt van het daglicht, kan de zon worden geweerd en wordt in de avond en nacht lichtvervuiling tegengegaan. De bezoeker van het Werelderfgoedcentrum Waddenzee kan steeds vanuit een andere hoek de omgeving in zich opnemen. Het licht en de sfeer binnen veranderen mee met de weersomstandigheden buiten.

Het Werelderfgoedcentrum Waddenzee moet in het vaak gure en winderige havengebied een uitnodigend warm baken zijn. Ook voor passanten en mensen die wonen in Lauwersoog of werken in de haven. Het hele entreegebied is daarom publiek en daarmee gratis toegankelijk. Hier bevinden zich onder andere het café-restaurant, het Inspiratiepunt Wadden en de winkel. Bij binnenkomst krijg je als bezoeker alvast een voorproefje van wat er in de rest van het gebouw te beleven is. Je doorkruist een onderdeel van het veldstation: de natte onderzoeksfaciliteit voor onderzoek naar vis, schelpdieren en onderwaternatuur.

Voor de realisatie van het gebouw en het ontwerp van de buitenruimte werken we samen met Bouwgroep Dijkstra Draisma en LAOS Landschapsarchitecten.

Buitenruimte

De publieke ruimte om het gebouw biedt beschutte plekken met een grandioos uitzicht op de Waddenzee en de haven. Door de aanleg van een wandelboulevard langs de haven en de dijk naar het terrein wordt het gebied één geheel. In de toekomst willen we onderzoeksfaciliteiten in de buitenlucht zoals bassins gaan realiseren. In samenwerking met de provincie Groningen realiseren we een aanlegplaats voor de Ecolution vlakbij het Werelderfgoedcentrum Waddenzee, zodat we ook dit vlaggenschip van duurzaamheid bij de programmering kunnen betrekken. Met het natte lab en de verschillende andere functies in het Werelderfgoedcentrum Waddenzee zorgen we ook voor een integrale aansluiting bij de omgeving. Zo brengen we onder meer de faciliteiten voor de passantenhaven, die ook door veel lokale watersporters worden gebruikt, in het Werelderfgoedcentrum Waddenzee onder.

Duurzaamheid

Duurzaamheid staat voorop bij de ontwikkeling van het Werelderfgoedcentrum Waddenzee. Het gebouw is zeer energiezuinig en gasloos, waarbij alle installaties werken op basis van elektriciteit. Deze elektriciteit wordt duurzaam opgewekt door middel van zonnepanelen op het dak en boven de parkeerplaatsen voor bezoekers. Naast een fossielvrije energievoorziening maken we in het gebouw gebruik van duurzame materialen. Zo passen we in het gebouw met een Scandinavische uitstraling waar mogelijk hernieuwbare biobased materialen toe, onder andere in de houten gevels en het isolatiemateriaal. Daarnaast bouwen we circulair met diverse materialen zoals gerecyclede spijkerbroeken voor akoestische plafondafwerking en het hergebruik van koper-slakblokken en de voormalige sluisdeuren op het terrein.

Door de verhoogde aanleg houden we rekening met klimaatveranderingen en de buitendijkse ligging. Hierdoor ontstaat er een interessant buitenlandschap van trappen en hellingbanen. Het verse water voor de zeehondenbaden wordt tijdens vloed ingenomen vanuit de Waddenzee. Een geavanceerde waterzuiveringsinstallatie maakt en houdt het water op een natuurlijke wijze schoon. Het gebouw en het terrein zijn zo ontworpen dat het een verrijking is op de biodiversiteit in de haven. Een voorbeeld hiervan is het al gerealiseerde broedponton voor de kolonie visdieven. Ook het interieur ontwerpen we met duurzaamheid als uitgangspunt, waarbij we zoveel mogelijk aansluiten bij lokale materialen, makers en gebruikers. Ook in het restaurant en café is duurzaamheid leidend. Bovendien verbinden we lokale producenten, vakmensen en het grotere publiek met elkaar, wat grote

meerwaarde heeft. Zo koken we in ons restaurant met de vangst die bijvoorbeeld door leden van de Coöperatie Vissers van de Kust aan wal wordt gebracht en in het Werelderfgoedcentrum Waddenzee wordt schoongemaakt. Op het menu staan uiteraard lokale en regionale producten. Bier en gedestilleerd halen we bij voorkeur uit Groningen en Friesland. We haken aan bij initiatieven om culinair gebruik- en innovatie van Waddenproducten te stimuleren. Jonge vakmensen laten we graag in de keukens van het Werelderfgoedcentrum kennismaken met lokaal koken en duurzaam werken in de horeca. Bovendien willen we investeren in opleiding en begeleiding van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of een beperking en willen we personeel aantrekken via regionale MBO's. Voor de exploitatie van de horeca contracteren we een uitbater die zich focust op regionale samenwerking en de smaak van het Waddengebied en die kennis heeft van de congresmarkt.

Met dank aan o.a.

Founding partners

Provincie Groningen
Gemeente het Hogeland
Haven Lauwersoog
Staatsbosbeheer
Stichting Zeehondencentrum Pieterburen

Kapitaalverschaffers

Provincie Groningen
Gemeente het Hogeland
Waddenfonds
Nationaal Programma Groningen
Fonds Water en Vis
Stichting Zeehondencentrum Pieterburen
NWB Bank

Gebouw en Techniek

abcnova
Dorte Mandrup Arkitekter
Bouwgroep Dijkstra Draisma
Team 4 Architecten
Daad Architecten
LAOS Landschapsarchitecten
DGMR
Abt Wassenaar
Pranger Rosier
Aqua Teknik
Max Janse
de werkgroep Gebouw en Omgeving

Content & Programmering

Harel Advisering
Northern Light
Max Janse
JAC Studios
Stichting Geïntegreerde Visserij
IVN
de werkgroep Content en Programmering

Omgevingsmanagement

Klaas Laansma
Barbara Holierhoek
Arjen Bosch
de werkgroep Omgevingsmanagement

Capital Campaign, Legal & Finance

Marc Noyons & Partners
De Jong en Laan
Caraad
Loyens Loeff
Jan Borgers
de werkgroep Governance

Marketing & Branding

For the Love of Place
Lidentité
G2K Creative Agency

Horeca

Vijverborgh

Secretariaat

Contact

Exploitatie

Stichting Werelderfgoedcentrum Waddenzee
Stichting Zeehondencentrum Pieterburen

“hier is nog ruimte
voor levende dromen

het oer, de toekomst
en het nu tegelijk

aan de andere kant
van de dijk”

Wadwicht Inge Zwerver

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

The Wadden Sea
World Heritage Site
since 2009

wec-waddenzee.nl